

مجموعه PDF

تفسیر و نکات کلیدی

برای آزمون کارشناسی رسمی
دادگستری، قوه قضائیه
و کارشناس ماده ۲۷

جلد نهم

محاسبه تاخیرات

ناشی از تاخیر در پرداخت

تفسیر مواد و تبصره‌ها
با رویکرد کاربردی

نکات کلیدی
برای آزمون‌ها

بسته‌های قانونی
و ضوابط اجرایی

مطابق با آخرین
تغییرات و اصلاحات

جزوه تفسیری بنده بند

نحوه محاسبه تاخیرات ناشی از تاخیر در پرداخت صورت وضعیت ها و پیش پرداخت ها

بخشنامه شماره ۱۱۰۸۲/۵۲/۵۰۹۰ مورخ ۱۳۶۰/۹/۰۲ — سازمان برنامه و بودجه

آماده سازی برای آزمون کارشناسی رسمی دادگستری، قوه قضائیه و کارشناسان ماده ۲۷

همراه با: توضیحات ساده و مفصل، نکات کلیدی آزمون (هایلایت شده)،
تعریف لغات تخصصی و سؤالات آزمون با پاسخ تشریحی برای هر ماده و تبصره

اطلاعیه حقوق مالکیت اثر

کلیه حقوق مادی و معنوی این جزوه، شامل محتوا، گردآوری، تدوین، تفسیر و ساختار آن، متعلق به **سایت فایل لند** بوده و هرگونه کپی برداری، تکثیر، انتشار، فروش، بازنشر، واگذاری یا استفاده تجاری از تمام یا بخشی از این اثر، بدون کسب اجازه کتبی از مالک اثر، ممنوع و غیرمجاز است.

هرگونه استفاده و انتشار غیرقانونی از این جزوه، علاوه بر ایجاد **مسئولیت شرعی و اخلاقی**، می تواند موجب **مسئولیت قانونی و پیگیری حقوقی** متخلف شود. استفاده از محتوای این اثر بدون رضایت مالک، **شروعاً جایز نبوده و حرام است**.

این اثر با هدف حمایت از حقوق پدیدآورنده و حفظ حقوق مالکیت فکری منتشر شده است.

مقدمه

معرفی و جایگاه دستورالعمل

📄 متن دستورالعمل:

بخشنامه شماره ۱۱۰۸۲/۵۲/۵۰۹۰-۱ مورخ ۱۳۶۰/۹/۲ سازمان برنامه و بودجه، خطاب به کلیه دستگاه های اجرایی، مهندسان مشاور و پیمانکاران، با موضوع «نحوه محاسبه تاخیرات ناشی از تاخیر در پرداخت صورت وضعیت ها» — پیرو بخشنامه های شماره ۱-۱۰۰۰/۵۴-۵/۳۰۱۲ مورخ ۱۳۵۹/۳/۲۰ و شماره ۱-۱۳۵۹/۹۳۴۲/۵۲/۲۰۰۰ مورخ ۱۳۵۹/۱۰/۶ و به استناد ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه صادر گردیده است. نظر به اینکه در پاره ای از موارد، مطالبات پیمانکاران در مدت ضرب الاجل مقرر در شرایط عمومی پیمان پرداخت نشده و بر مبنای بند «ج» از ماده ۳۱ شرایط عمومی پیمان، این تاخیر می تواند موجب تمدید مدت پیمان باشد، برای محاسبه این مدت از روش مندرج در این دستورالعمل استفاده می گردد.

◀ توضیح ساده و کاربردی:

این بخشنامه، سند مرجع برای محاسبه «تمدید مدت پیمان» ناشی از تاخیر کارفرما در پرداخت مطالبات پیمانکار (اعم از صورت وضعیت های موقت و اقساط پیش پرداخت) است.

منطق کلی این است: اگر کارفرما دیر پول بدهد، پیمانکار دچار مشکل نقدینگی می شود و طبیعتاً روند اجرای کار کند می گردد؛ بند «ج» ماده ۳۱ شرایط عمومی پیمان این حق را برای پیمانکار به رسمیت می شناسد که به همین

دلیل، درخواست تمدید مدت پیمان کند.

این دستورالعمل، فرمول های دقیق ریاضی برای تبدیل «روزهای تاخیر در پرداخت» به «روزهای تمدید مدت پیمان» ارائه می دهد؛ چون این دو عدد الزاماً برابر نیستند.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون:

• این دستورالعمل مکمل بحث «تاخیر مجاز» در دستورالعمل های تعدیل (مانند بخشنامه ۱۷۳۰۷۳/۱۰۱) است: **اگر تاخیر کارفرما در پرداخت باعث تمدید مدت شود، آن تمدید، «تاخیر مجاز» محسوب شده و کارکرد مربوط با شاخص دوره واقعی خودش تعدیل می گیرد** — این ارتباط بین رشته های، از سؤالات ترکیبی رایج آزمون است.

• استناد قانونی این بخشنامه نیز مانند بخشنامه های تعدیل، ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه است.

📖 تعریف لغات و اصطلاحات تخصصی:

بند ج ماده ۳۱ شرایط عمومی پیمان: بندی که به موجب آن، تاخیر کارفرما در پرداخت به موقع مطالبات پیمانکار می تواند مبنای درخواست تمدید مدت پیمان از سوی پیمانکار قرار گیرد.

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

موضوع اصلی این بخشنامه چیست؟

الف) نحوه محاسبه تعدیل آحادها

ب) نحوه محاسبه تمدید مدت پیمان ناشی از تاخیر در پرداخت صورت وضعیت ها و پیش پرداخت ها

ج) نحوه انتخاب پیمانکار

د) نحوه تسویه حساب نهایی پیمان

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق عنوان بخشنامه، موضوع آن نحوه محاسبه تاخیرات (و تمدید مدت) ناشی از تاخیر در پرداخت صورت وضعیت ها است.

◆ سؤال ۲ — سطح: متوسط

مبنای حقوقی حق پیمانکار برای درخواست تمدید مدت به دلیل تاخیر در پرداخت، کدام بند است؟

(الف) بند الف ماده ۳۷ شرایط عمومی پیمان

(ب) بند ج ماده ۳۱ شرایط عمومی پیمان

(ج) ماده ۴۷ قانون محاسبات عمومی

(د) ماده ۱۰ قانون مدنی

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

متن بخشنامه صراحتاً بند «ج» از ماده ۳۱ شرایط عمومی پیمان را مبنای این حق ذکر می کند.

فصل اول — محاسبه مدت تمدید ناشی از تاخیر در پرداخت صورت وضعیت ها (بند ۱)

۱. فرمول اصلی محاسبه مدت تمدید

📄 متن دستورالعمل:

چنانچه در پرداخت هر یک از صورت وضعیت های موقت، بعد از ضرب الاجل تعیین شده تاخیری رخ داده باشد، مدت زمانی که از این بابت به مدت پیمان اضافه می شود، از رابطه زیر محاسبه می گردد:

$$\text{مدت تمدید (T)} = ۰.۶۹۷ \times \text{مدت تاخیر در پرداخت (θ)} \times [\text{مبلغ اولیه پیمان (P)} \div \text{مدت اولیه پیمان (T)}] \times [\text{دوره صورت وضعیت (t)} \div \text{مبلغ صورت وضعیت (M)}]$$

◀ توضیح ساده و کاربردی:

این فرمول، روزهای خام تاخیر در پرداخت (θ) را مستقیماً به روزهای تمدید مدت پیمان تبدیل نمی کند؛ چون منطقی نیست که تاخیر در پرداخت یک صورت وضعیت کوچک، به همان اندازه یک صورت وضعیت بزرگ، مدت پیمان را تحت تاثیر قرار دهد.

برای همین، عدد θ (روزهای تاخیر) در یک «ضریب وزنی» ضرب می شود که نشان می دهد آن صورت وضعیت خاص، چه سهمی از کل پیمان (از نظر مبلغ نسبت به مبلغ اولیه پیمان) و چه شدتی (از نظر مبلغ نسبت به طول دوره اش) داشته است.

عدد ثابت ۰.۶۹۷ یک ضریب تجربی-آماري است که در تدوین این دستورالعمل برای هم سنگ کردن واحدها و شدت تاثیر تاخیر پرداخت بر روند اجرا در نظر گرفته شده است.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون:

- این فرمول یکی از پرتکرارترین فرمول های محاسباتی آزمون کارشناسی رسمی رشته راه و ساختمان در مبحث دعاوی و تاخیرات است؛ حفظ دقیق چهار متغیر (θ، T، P، M) و دوره صورت وضعیت (t) الزامی است.
- توجه: نتیجه این فرمول همیشه باید کوچک تر یا مساوی θ باشد، چون تمدید مدت هیچ گاه نباید از خود روزهای تاخیر پرداخت بیشتر شود — اگر در محاسبه، τ بزرگ تر از θ به دست آمد، احتمالاً خطای محاسباتی رخ داده است.

تعریف لغات و اصطلاحات تخصصی:

ضرب الاجل: مهلت زمانی مقرر در شرایط عمومی پیمان که کارفرما باید ظرف آن مطالبات پیمانکار را پرداخت کند.

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

عدد ثابت اصلی در فرمول محاسبه مدت تمدید ناشی از تاخیر در پرداخت صورت وضعیت چیست؟

الف) ۰,۹۵

ب) ۰,۶۹۷

ج) ۰,۹

د) ۱,۲

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق بند ۱، فرمول با ضریب ثابت ۰,۶۹۷ آغاز می شود.

◆ سؤال ۲ — سطح: متوسط

در فرمول مدت تمدید، مبلغ صورت وضعیت (M) بر کدام متغیر تقسیم می شود؟

الف) مبلغ اولیه پیمان (P)

ب) مدت اولیه پیمان (T)

ج) دوره صورت وضعیت (t)

د) مدت تاخیر در پرداخت (θ)

✓ پاسخ صحیح: گزینه ج

طبق فرمول، M بر دوره صورت وضعیت (t) تقسیم می شود؛

این نسبت شدت مالی کارکرد در واحد زمان را نشان می دهد.

◆ سؤال ۳ — سطح: سخت

چرا نتیجه محاسبه مدت تمديد (τ) هرگز نباید بزرگ تر از خود مدت تاخير در پرداخت (θ) باشد؟

الف) چون قانون گذار عدد θ را به عنوان سقف مطلق تعیین کرده و در فرمول محدودیتی برای این موضوع درج نشده اما منطقاً غیرمعقول است.

ب) چون تمديد مدت پیمان معقول نیست که از تاخير پرداختی که خودش سبب آن بوده، فراتر رود؛ ضرایب وزنی فرمول (۰,۶۹۷ و نسبت های T/P و M/t) باید همواره اثر θ را تعديل (کاهش) دهند نه تشديد

ج) چون θ همیشه از τ کوچک تر تعریف شده است

د) این محدودیتی واقعی نیست و τ می تواند بسیار بزرگ تر از θ باشد

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

منطق فرمول این است که تاخير پرداخت یک صورت وضعیت خاص، فقط به اندازه سهم و شدت مالی آن در کل پیمان، بر روند اجرا اثر می گذارد؛ بنابراین ضرایب وزنی باید اثر خام تاخير (θ) را کاهش دهند، نه افزایش.

۱-۱. مدت تمديد (τ)

📄 متن دستورالعمل:

مدت تمديد (τ) عبارت است از تعداد روزهایی که به مدت اولیه پیمان اضافه می گردد.

◀ توضیح ساده و کاربردی:

τ همان خروجی نهایی و هدف اصلی این فرمول است: عددی به روز که در پایان محاسبات، به مدت اولیه پیمان اضافه می شود تا پیمانکار به دلیل مشکلات نقدینگی ناشی از تاخير کارفرما، مجازات (جریمه تاخير) نشود.

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

τ در این دستورالعمل نشان دهنده چیست؟

الف) مبلغ صورت وضعیت

ب) تعداد روزهایی که به مدت اولیه پیمان اضافه می شود

ج) درصد پیشرفت پروژه

د) نرخ سود بانکی

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق بند ۱-۱، τ همان مدت تمدید (به روز) است که به مدت اولیه پیمان اضافه می گردد.

◆ سؤال ۲ — سطح: متوسط

افزودن τ به مدت پیمان، چه اثری برای پیمانکار دارد؟

الف) هیچ اثری ندارد

ب) پیمانکار از جریمه تاخیر برای همان مدت معاف می شود

ج) مبلغ پیمان افزایش می یابد

د) پیمانکار ملزم به بازپرداخت وام می شود

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

تمدید مدت پیمان، عملاً مهلت قانونی اتمام کار را افزایش می دهد و پیمانکار را از مسئولیت تاخیر (که ناشی از تقصیر کارفرما بوده) مبرا می کند.

۱-۲. مبلغ صورت وضعیت (M)

 متن دستورالعمل:

مبلغ صورت وضعیت (M) عبارت است از **مبلغ ناخالص کارکرد صورت وضعیت** که در پرداخت آن تاخیر رخ داده است.

◀ توضیح ساده و کاربردی:

M مبلغ ناخالص (پیش از کسورات قانونی مانند بیمه، مالیات، پیش پرداخت) همان صورت وضعیت است که کارفرما در پرداخت آن تاخیر کرده؛ نه مبلغ خالص واریزی و نه مبلغ کل پیمان.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون:

• **دقت شود: M مبلغ همان صورت وضعیت خاص است، نه مبلغ کل کارکرد تا آن تاریخ (که تجمعی است).**

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

M در فرمول مدت تمديد به چه چیزی اشاره دارد؟

الف) مبلغ ناخالص کارکرد صورت وضعیت که در پرداخت آن تاخیر رخ داده

ب) مبلغ کل پیمان

ج) مبلغ خالص واریزی به پیمانکار

د) مبلغ پیش پرداخت

✓ پاسخ صحیح: گزینه الف

طبق بند ۱-۲، M مبلغ ناخالص کارکرد همان صورت وضعیت تاخیر خورده است.

همچنین برای دیدن
سایر مجموعه درسامه
ها و تفاسیر بند به بند
منابع آزمون های
کارشناسی رسمی
دادگستری و قوه
قضائیه به وب سایت
زیر مشاهده شود.

برای دریافت
ادامه این
درسامه و تفسیر
بند به بند به
وبسایت زیر
مراجعه فرمائید.

www.Fileland.ir

